

Dosarul nr. 2ra-1810/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Centru (jud. N. Arabadji)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, D. Dulghieru, V. Buhnaci)

DECIZIE

15 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Gheorghe Stratulat, reprezentat de avocatul Adrian Grosu

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Gheorghe Stratulat împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 7 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Gheorghe Stratulat, reprezentat de avocatul Adrian Grosu și menținută hotărârea din 15 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru

constată:

La 11 septembrie 2020, Gheorghe Stratulat, reprezentat de avocatul Adrian Grosu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că prin decizia Primăriei com. Trușeni nr. 20/1 din 24 februarie 1993, i-a fost oferit lui Ion Chirhan bunul imobil (teren) cu nr. cadastral XXXXX, iar la 14 septembrie 2004, Primăria com. Trușeni i-a eliberat lui Ion Chirhan titlul de autentificare a deținătorului de teren nr. 8533 asupra bunului imobil.

A susținut că, la 11 februarie 2008, a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului cu nr. cadastral XXXXX, amplasat în mun. XXXXX com. XXXXX sat. XXXXX str. XXXXX, de la vânzătorul Ion Chirhan, în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 702 din 11 februarie 2008, tranzacția fiind autentificată în mod legal de către notarul public Raisa Mereuță.

A menționat că la 12 noiembrie 2009, Primăria or. Durlăști a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei com. Trușeni, intervenient Gheorghe Stratulat, prin care a solicitat anularea titlului de autentificare a deținătorului de teren nr. 8533 asupra bunului imobil cu nr. cadastral XXXXX, eliberat lui Ion Chirhan de către Primăria com. Trușeni la data de 14 septembrie 2004.

Prin hotărârea din 7 septembrie 2010 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, a fost admisă parțial acțiunea, fiind dispusă anularea parțială a titlului de autentificare a dreptului deținătorilor de teren cu nr. XXXXX din 14 septembrie 2004, eliberat lui Ion Chirhan și fiind declarat parțial nul contractul de vânzare-cumpărare nr. 702 din 11 februarie 2008, încheiat între Ion Chirhan și Gheorghe Stratulat și autentificat de către notarul privat Raisa Mereuță.

A indicat că prin decizia din 20 septembrie 2012 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Ana Leorda, fiind casată integral hotărârea primei instanțe și remisă cauza spre rejudecare, în alt complet de judecată.

Prin scrisoarea nr. 59/13 din 24 ianuarie 2013, Primăria or. Durlăști s-a adresat cu cerere prealabilă către Primăria com. Trușeni, solicitând anularea deciziei Primăria com. Trușeni nr. 20/1 din 24 februarie 1993, prin care i-a fost oferit lui Ion Chirhan bunul imobil cu nr. cadastral XXXXX.

Ulterior, prin scrisoarea Primăriei com. Trușeni nr. 02/1-24/41 din 28 ianuarie 2013, a fost refuzată satisfacerea cererii prealabile, astfel încât, la data de 12 februarie 2013, Primăria or. Durlăști a depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat anularea deciziei Primăriei com. Trușeni nr. 20/1 din 24 februarie 1993, a titlului de autentificare a deținătorului de teren nr. 8533 asupra bunului imobil cu nr. cadastral XXXXX, eliberat lui Ion Chirhan de către Primăria com. Trușeni la data de 14 septembrie 2004 și a contractului de vânzare-cumpărare nr. 702 din 11 februarie 2008, încheiat între Chirhan Ion și Gheorghe Stratulat.

A precizat că prin hotărârea din 14 februarie 2013 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, a fost respinsă ca nefondată acțiunea depusă de Primăria or. Durlăști împotriva Primăriei com. Trușeni, intervenient accesoriu Gheorghe Stratulat și alții.

Prin decizia din 19 noiembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Primăria or. Durlăști și menținută hotărârea din 14 februarie 2013 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău.

Iar prin decizia din 23 iulie 2014 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către Primăria or. Durlăști, casate integral decizia din 19 noiembrie 2013 și hotărârea din 14 februarie 2013 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău și restituită cauza spre rejudecare la Judecătoria Buiucani mun. Chișinău.

A notat că prin hotărârea din 8 noiembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, a fost respinsă ca fiind nefondată acțiunea.

Prin decizia din 24 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Primăria or. Durlăști, casată hotărârea primei instanțe și remisă cauza spre rejudecare.

A specificat că în urma trimiterii cauzei la rejudecare, dosarul a fost repartizat judecătorului Mihai Murguleț din cadrul Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani, iar la

16 mai 2018, Primăria or. Durllești a înregistrat în cancelaria instanței o cerere de accelerare a examinării cauzei, pe motivul încălcării dreptului la judecare în termen.

A evidențiat că la 15 martie 2019, dosarul nominalizat a fost repartizat în mod repetat judecătorului Serghei Dimitriu din cadrul Judecătoriei Chișinău sediul Centru, iar prin încheierea din 19 iunie 2019, a fost declinată competența în favoarea instanței de contencios administrativ, fiind trimisă cauza conform competenței către Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani.

Prin încheierea din 10 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, a fost suspendată examinarea cauzei pe motivul declinării competenței, cauza fiind remisă la Curtea de Apel Chișinău pentru soluționarea conflictului negativ de competență unde, prin încheierea din 5 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost soluționată problema competenței și restituită cauza spre judecare la Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani.

A subliniat că examinarea cauzei continuă până în prezent, următoarea ședință de judecată fiind fixată pentru data de 28 ianuarie 2020 ora 11:00, în cadrul Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani.

Astfel, având în vedere cronologia evenimentelor, judecarea cauzei civile ce are ca miză dreptul său de proprietate, durează de mai bine de 10 ani, din motiv că pe parcursul judecării cauzei, acțiunea depusă de Primăria or. Durllești a fost respinsă prin două hotărâri ale primei instanțe și admisă printr-o hotărâre, ulterior toate hotărârile fiind casate fie de către Curtea de Apel Chișinău, fie de către Curtea Supremă de Justiție, cauza fiind trimisă la rejudecare de trei ori.

A ținut să menționeze că acțiunea inițiată de către Primăria or. Durllești nu reprezintă o cauză cu un grad sporit de complexitate sub aspectul circumstanțelor de fapt, de drept și procedurale, pentru a justifica examinarea cauzei într-un termen atât de prelungit.

În partea ce ține de comportamentul său în calitate de participant la proces, a reiterat că acesta nu a fost unul de rea-credință și nu a avut ca scop tergiversarea procesului, multiplele trimiteri la rejudecare a cauzei fiind niște circumstanțe obiective care nu îi pot fi imputate.

Totodată, având în vedere că prin litigiul inițiat, este pus în pericol titlul său de proprietate asupra terenului, se deduce că miza cauzei este una extrem de mare și prin urmare, nu poate fi justificată examinarea acesteia într-un termen atât de lung.

Și-a întemeiat pretențiile în baza art. 9, 46 alin. (1)-(3) din Constituție, art. 500 alin. (1), (2) Cod civil, art. 2 alin. (1) și (6), 5 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și art. 82, 94, 96 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 17 000 de euro și a cheltuielilor de judecată suportate pe parcursul judecării cauzei.

Prin hotărârea din 15 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea.

Prin decizia din 7 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Gheorghe Stratulat, reprezentat de avocatul Adrian Grosu și menținută hotărârea din 15 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru.

La 11 octombrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Gheorghe Stratulat, reprezentat de avocatul Adrian Grosu a declarat recurs împotriva deciziei din 7 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că prin soluția emisă, instanța de apel a dat o serie de aprecieri, prin care a deraiat de la principiul supremației legii.

A evidențiat că invocarea de către instanțe a argumentului respectării procedurii și a drepturilor participanților la proces nu este unul pertinent cauzei, or, dânsul nu a contestat necesitatea respectării normelor de drept material și procedural, ci durata nerezonabilă de examinare a cauzei.

Totodată, a susținut că instanțele inferioare urmau a se expune asupra încălcării termenului rezonabil de judecare a cauzei și a prejudiciului moral aferent, și nu asupra dreptului la un proces echitabil, or, dreptul la un proces echitabil și dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei nu sunt drepturi concurente și nici nu se exclud unul pe altul.

Astfel, acțiunea înaintată nu poate fi respinsă în temeiul unor motive formale, care nu sunt bine conturate și definite drept „necesitatea de a respecta procedura”.

A notat că obiectul acțiunii înaintate nu este aprecierea dacă procesul judiciar a fost sau nu tergiversat, ci termenul rezonabil de examinare a acesteia, or, instanțele de judecată nu au sesizat că termenul rezonabil de examinare poate fi încălcat și fără a se încerca tergiversarea cauzei.

De asemenea, a remarcat că instanțele inferioare au preluat argumentele șablonate ale pârâtului și au motivat lipsa oricărei culpe în trăgănarea cauzei, omițând însă să se refere la rezonabilitatea termenului de examinare a cauzei.

Mai mult, faptul că trei dintre patru hotărâri ale primei instanțe au fost deja casate, este de natură să pună la îndoială faptul că participanților la proces li s-a respectat dreptul la judecarea cauzei în termen rezonabil.

La fel, și-a manifestat dezacordul și în raport cu constatările instanței de apel, precum că dânsul nu a motivat care ar fi miza sa într-un proces în care este intervenient, or, instanța de apel a trecut cu vederea faptul că asupra bunului imobil cu nr. cadastral XXXXX, ce îi aparține cu drept de proprietate, a fost aplicat sechestrul ca măsură de asigurare a acțiunii.

A reiterat faptul că dânsul nu a solicitat repararea vreunui prejudiciu material, ci doar compensarea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil.

La 29 octombrie 2021, în adresa Ministerului Justiției al RM a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Gheorghe Stratulat, reprezentat de avocatul Adrian Grosu, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 172) și recepționată la 3 noiembrie 2021, potrivit avizului de recepție (f. d. 174).

Până la data stabilită pentru examinarea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimatul să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele cauzei rezultă faptul că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa recurentului și a reprezentantului acestuia la 19 iulie 2021, ceea ce se atestă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 147), însă lipsesc probe care ar confirma recepționarea acesteia de către destinatari.

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 11 octombrie 2021, în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. c) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

După cum denotă actele cauzei, Gheorghe Stratulat, reprezentat de avocatul Adrian Grosu înaintând acțiunea în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 17 000 de euro și a cheltuielilor de judecată suportate pe parcursul judecării cauzei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii pe care a respins-o ca fiind neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de Gheorghe Stratulat, reprezentat de avocatul Adrian Grosu, instanța de apel a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe.

Întru argumentarea soluțiilor adoptate, instanțele de judecată ierarhic inferioare au reținut că deși reclamantul a invocat faptul încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei, acesta nu a argumentat motivele de tergiversare a examinării cauzei.

Totodată, instanțele ierarhic inferioare au constatat că potrivit raportului motivat, ședințele de judecată au fost amânate la solicitările reprezentantului reclamantului, a reprezentanților părților, a intervenienților, în legătură cu atragerea în proces a intervenienților accesorii, pentru acordarea termenului pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, cât și din cauza neprezentării în ședințele de judecată a participanților la proces și a reprezentanților acestora.

La fel, au fost examinate chestiunile privind declinarea competenței, soluționarea conflictului de competență și remiterea dosarului instanței competente, suspendarea proceselor de drept în legătură cu declararea stării de urgență în legătură cu situația epidemiologică, circumstanțe ce atrag după sine în mod evident amânarea examinării cauzei.

Au conchis instanțele de judecată ierarhic inferioare că perioada de examinare nu poate fi pusă exclusiv în sarcina instanțelor judecătorești, or, ședințele de judecată au fost amânate din motive întemeiate, impuse de normele de drept procedural ce reglementează dreptul la un proces echitabil, iar termenele ședințelor au fost stabilite în mod rezonabil, cu respectarea echilibrului între drepturile participanților la proces și procedurile ce se impun.

În aceeași ordine de idei, instanțele de judecată ierarhic inferioare au învederat că în cauza în care se pretinde încălcarea, Gheorghe Stratulat deține calitatea de intervenient și nu de reclamant sau pârât, pe când, în sensul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, miza o are reclamantul și nicidecum intervenientul, iar Gheorghe Stratulat nu a motivat prin ce anume se manifestă miza cauzei prin prisma intereselor sale.

Instanța de recurs constată, însă, că instanțele de judecată ierarhic inferioare la adoptarea hotărârilor sale au interpretat eronat normele de drept material și au dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, fapt ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs remarcă prevederile art. 2 alin. (1) și (2) a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, potrivit cărora orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*).

La fel, Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale la art. 6 § 1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Respectiv, cerința ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil, trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței precum și exercitarea căilor de atac.

Perioada de judecare care urmează a fi luată în considerație la caz.

Din materialele cauzei, precum și din raportul executat de către Curtea de Apel Chișinău și prezentat Ministerului Justiției al RM, se constată cu certitudine că la data de 12 noiembrie 2009, Primăria or. Durlești mun. Chișinău a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei com. Trușeni mun. Chișinău, Ion Chirhan, Ana Leorda, intervenienți accesorii Gheorghe Stratulat, BC „Mobiasbanca” SA, notarii Eugenia Dohocher, Raisa Mereuță, OCT Chișinău cu privire la declararea nulității actelor juridice.

Prin hotărârea din 7 septembrie 2010 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, acțiunea Primăriei or. Durlești mun. Chișinău a fost admisă parțial, au fost modificate deciziile Primăriei com. Trușeni privind repartizarea terenurilor cu anularea parțială a titlurilor de autentificare a dreptului deținătorilor de teren din 28 octombrie 1999, cu suprafața de 0,01673 ha, eliberat lui Ion Chirhan, înregistrat la OCT Chișinău la data de 8 mai 2007; a titlului de autentificare a dreptului deținătorilor de teren din 14 septembrie 2007, cu suprafață 0,0769 ha, eliberat lui Ion Chirhan, înregistrat la OCT Chișinău la data de 23 noiembrie 2007; a titlului de autentificare a dreptului deținătorilor de teren din 14 septembrie 2004, cu suprafața 0,0815 ha, eliberat pe numele Anei Leorda, înregistrat la OCT Chișinău la data de 23 noiembrie 2007; a contractului de vânzare - cumpărare din 11 februarie 2008, autentificat de către notarul privat Raisa Mereuță, încheiat între Ion Chirhan și Gheorghe Stratulat și între Ion Chirhan și Ana Leorda, a contractului de ipotecă din 13 iunie 2007, autentificat de notarul privat Eugenia Dohocher, încheiat între Ion Chirhan și BC „Mobiasbanca” SA și a acordului adițional din 24 aprilie 2008, încheiat între aceleași părți; a contractului de ipotecă din 21 octombrie 2008, autentificat de notarul privat Eugenia Dohocher, încheiat între Ion Chirhan și BC „Mobiasbanca” SA și aducerea hotarelor acestor terenuri în limitele hotarului com. Trușeni, în conformitate cu decizia Consiliului or. Durlești nr. 8.12 din 01 octombrie 2008.

Iar prin decizia din 20 septembrie 2012 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Ana Leorda, casată hotărârea din 7 septembrie 2010 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, cu remiterea cauzei la rejudecare în prima instanță, într-un alt complet de judecată.

Prin hotărârea din 14 februarie 2013 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, acțiunea în partea anulării deciziei Primăriei com. Trușeni, mun. Chișinău, nr. 20/1 din 24 februarie 1993 ce ține de atribuirea terenurilor lui Ion Chirhan și Anei Leorda, a fost respinsă ca depusă cu omiterea termenului de prescripție, iar în partea anulării titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren și declararea nulității contractelor, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 19 noiembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Primăria or. Durlești și menținută hotărârea din 14 februarie 2013 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău.

Iar prin decizia din 23 iulie 2014 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către Primăria or. Durlești, mun. Chișinău, casată integral decizia din 19 noiembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 14 februarie 2013 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Primăriei or. Durlești mun. Chișinău împotriva Primăriei com. Trușeni mun. Chișinău, Ion Crihan și Ana Leorda, intervenienți accesorii Gheorghe Stratulat, BC „Mobiasbanca” SA, notarii privați Eugenia Dohocher și Larisa Mereuța, OCT Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ și declararea nulității actelor juridice, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Judecătoria Buiucani mun. Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin hotărârea din 8 noiembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, acțiunea Primăriei or. Durlești mun. Chișinău a fost respinsă, ca nefondată.

Prin decizia din 24 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Primăria or. Durlești, casată hotărârea din 8 noiembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 19 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost dispusă declinarea competenței de la examinarea cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de către Primăria or. Durlești împotriva Primăriei com. Trușeni, Ion Chirhan, Ana Leorda, intervenienți Gheorghe Stratulat, BC „Mobiasbanca” SA, notarul privat Raisa Mereuța, notarul privat Eugenia Dohocher, OCT Chișinău privind contestarea actelor administrative și declararea nulității actelor juridice cu remiterea cauzei conform competenței la Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani pentru repartizarea unui judecător specializat în materie de contencios administrativ.

Prin încheierea din 10 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, procesul în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Primăria or. Durlești împotriva Primăriei com. Trușeni, Ion Chirhan, Ana Leorda, intervenienți Gheorghe Stratulat, BC „Mobiasbanca” SA, notarul privat Raisa Mereuța, notarul privat Eugenia Dohocher, OCT Chișinău privind contestarea actelor administrative și declararea nulității actelor juridice, a fost suspendat, iar cauza a fost remisă la Curtea de Apel Chișinău pentru soluționarea conflictului negativ de competență.

Prin încheierea din 5 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cauza civilă a fost restituită spre judecare Judecătoriei Chișinău, în instanța de judecată specializată în materie de contencios administrativ.

Prin hotărârea din 30 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, acțiunea la cererea de chemare în judecată a Primăriei or. Durlești mun. Chișinău împotriva Primăriei com. Trușeni mun. Chișinău, Ion Chirhan, Ana Leorda, intervenienți Gheorghe Stratulat, BC „Mobiasbanca” SA, notarul Raisa Mereuța, notarul Eugenia Dohocher, OCT Chișinău, Agenția Servicii Publice, Veronica Roșca, Vasile Roșca, Serghei Creciun, Ana Creciun, SRL „Ajur Print”, Aurel Hațapuc, Matriona Hațapuc,

Victoria Basiul și SRL „Oland Demoriva” privind declararea nulă a actelor juridice și contestarea actului administrativ, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Vasile Roșca și Veronica Roșca au declarat apel împotriva hotărârii din 30 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, cauza la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată, aflându-se în procedura Curții de Apel Chișinău.

Raportând aceste particularități la circumstanțele speței, instanța de recurs relevă că perioada care urmează a fi luată în considerație la examinarea termenului rezonabil, este determinat de momentul introducerii în procesul vizat a lui Gheorghe Stratulat, în calitate de intervenient accesoriu, odată cu depunerea cererii de chemare în judecată de către Primăria or. Durlăști la data de 12 noiembrie 2009.

În același timp, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va nota că prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 55 din 17 martie 2020, a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie – 15 mai 2020.

Potrivit pct. 1 din Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a RM, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020.

Astfel, având în vedere faptul că termenul de examinare a cauzei civile invocat de către Gheorghe Stratulat include și intervalul de timp când examinarea cauzei a fost suspendată de drept în temeiul Dispoziției nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, și anume perioada 18 martie 2015 – 15 mai 2020, instanța de recurs va supune analizei perioadele de referință întru examinarea termenului rezonabil de examinare a cauzei civile 12 noiembrie 2009 – 17 martie 2020, 16 mai 2020 – 11 septembrie 2020, data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată.

Ca urmare a informației relatate, instanța de recurs notează că caracterul rezonabil al duratei procesului trebuie evaluat în lumina circumstanțelor cauzei, în special a criteriilor de apreciere a termenului rezonabil de judecare a pricinii cum sunt: complexitatea cauzei, comportamentul părților, precum și miza (interesul) pentru reclamant (a se vedea, *Frydlender v. France* [GC], nr. 30979/96, §43, ECHR 2000-VII și *Cravcenco v. Moldova*, nr. 13012/12, 15 ianuarie 2008).

Complexitatea cauzei.

Din punct de vedere a complexității, Colegiul nu consideră că această cauză este dificilă factologic sau juridic și nu necesită o muncă juridică vastă, fiind una simplă de complexitate, având în vedere subiecții în proces, obiectul contestației, materialul probator și cadrul legal în baza cărui urma a fi verificată temeinicia și legalitatea pretențiilor.

Comportamentul părților.

În ceea ce privește conduita autorităților naționale, Colegiul notează că deși în cadrul judecării cauzei se înregistrează amânarea repetată a ședințelor de judecată, această perioadă nu poate fi imputată instanțelor, deoarece amânările au avut loc întemeiat, întru exercitarea drepturilor procedurale a părților, precum și din cauza neaprezentării în ședințele de judecată a participanților la proces.

Totodată, însă se va evidenția că întinderea duratei de aflare pe rol a cauzei și existența unui număr impunător de hotărâri judecătorești, a fost rezultatul neconformării primei instanțe indicațiilor instanței de apel și a instanței de recurs, precum și incorectitudinii aplicării legii materiale la judecare, dar nu al complexității inerente a cauzei în sine.

În situații similare, CtEDO menționează că chiar dacă nu este în măsură să analizeze calitatea jurisprudenței instanțelor judecătorești naționale, ea consideră că, deoarece remiterea cauzelor spre reexaminare este de obicei dispusă ca urmare a erorilor comise de către instanțele judecătorești inferioare, repetarea unor astfel de procedee în cadrul unui set de proceduri dezvăluie o deficiență serioasă în sistemul judiciar (a se vedea *Wierciszewska v. Poland*, nr. 41431/98, § 46, 25 noiembrie 2003, și *Pavlyulynets v. Ukraine*, nr.70767/01, § 51, 6 septembrie 2005).

În același timp, instanța de recurs remarcă și faptul că chiar dacă Gheorghe Stratulat și poate fi considerat responsabil pentru unele perioade nesemnificative de întârziere a examinării cauzei, din cauza absenței acestuia la unele ședințe de judecată, comportamentul acestuia nu a contribuit substanțial la durata procedurilor.

Miza (interesul) pentru reclamant.

Instanța de recurs menționează că în sensul Legii enunțate, miza pentru Gheorghe Stratulat este una evidentă în situația în care judecarea cauzei civile are ca obiectiv inclusiv și dreptul lui de proprietate asupra terenului cu nr. cadastral XXXXX, amplasat în mun. XXXXX com. XXXXX sat. XXXXX str. XXXXX.

Distinct de cele menționate, se reliefează că instanțele de judecată ierarhic inferioare într-un mod confuz au concluzionat că în sensul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, miza o are doar reclamantul și nicidecum intervenientul Gheorghe Stratulat.

Or, reieșind din prevederile art. 2 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești *orice persoană fizică sau juridică* ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

În conexiunea celor relatate, reieșind din perioada examinării cauzei civile cuprinsă între 12 noiembrie 2009 – 17 martie 2020, 16 mai 2020 –

11 septembrie 2020, de atitudinea părților la judecarea cauzei, de complexitatea ei, precum și miza (interesul) pentru reclamant, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că cerința cu privire la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, prevăzută de legea națională și articolul 6 § 1 al Convenției, nu a fost respectată, aspect care generează constatarea acestei încălcări.

Față de toate aceste considerente, instanța de recurs conchide că instanțele de judecată ierarhic inferioare într-un mod eronat au concluzionat că termenul rezonabil de judecare a cauzei civile ar fi fost respectat, fapt ce dictează casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

Conform art. 2 alin. (6) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Iar art. 5 alin. (1) al aceleiași legi, statuează că în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

În același context, instanța de recurs ia în considerație și realizările în acest sens a practicii judiciare, și anume că aprecierile prejudiciului moral se face în raport cu criteriile menționate anterior (comportamentul părților, miza pentru reclamant, durata neexecutării), totodată luându-se obligatoriu în considerație și principiul general al echității, iar suma apreciată să nu fie vădit disproporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană.

În consecință, stabilind că lui Gheorghe Stratulat i-a fost cauzat un anumit nivel de stres și frustrare, ca urmare a duratei excesive a procedurii civile, instanța de recurs consideră justificat și dreptul acestuia la repararea prejudiciului moral cauzat.

La acest segment, instanța de recurs relevă și jursiprudența CtEDO care în practica sa constantă a statuat că încălcările dreptului la judecarea cauzelor în termen rezonabil creează prezumția solidă, uneori irefragibilă, potrivit căreia durata excesivă a procedurii a generat un prejudiciu moral (hotărârea din 10 noiembrie 2004, *Apicella c. Italiei*, par. 93), în special prin aceea că reclamantul trăiește într-o stare de incertitudine și anxietate cu privire la rezultatul procedurii (hotărârea din 21 februarie 1997, *Guillemin c. Franței*, par. 63).

În circumstanțele expuse, având în vedere cele constatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră

necesar de a încasa din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Gheorghe Stratulat, o despăgubire bănească în mărime de 30 000 de lei, care este una rezonabilă și echitabilă, fiind o despăgubire utilă și suficientă, compensatoare pagubelor de ordin moral cauzat persoanei vizate, având în vedere amânarea unor ședințe de judecată inclusiv și din vina acestuia, această despăgubire fiind corespunzătoare și criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO prin jurisprudența sa.

Or, quantumul prejudiciului moral pretins de către Gheorghe Stratulat în mărime de 17 000 de euro, este vădit disproporțional și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității.

În conformitate cu dispozițiile art. 94 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Cu referire la prevederile normei citate, instanța de recurs ajunge la concluzia de a respinge cerința lui Gheorghe Stratulat cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată, pe motiv că Gheorghe Stratulat nu a prezentat probe justificative cu privire la suportarea acestor cheltuieli.

Față de cele ce preced și având în vedere că circumstanțele cauzei au fost stabilite pe deplin de către instanțele judecătorești inferioare, nefiind necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a pronunța o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a acțiunii.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Gheorghe Stratulat, reprezentat de avocatul Adrian Grosu.

Se casează integral decizia din 7 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 15 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Gheorghe Stratulat împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată și se emite o hotărâre nouă prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată a lui Gheorghe Stratulat împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Se constată faptul încălcării dreptului lui Gheorghe Stratulat la judecarea cauzei în termen rezonabil.

Se încasează din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Gheorghe Stratulat prejudiciul moral în sumă de 30 000 (treizeci și mii) de lei.

În rest, cererea de chemare în judecată, se respinge.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Ala Cobăneanu